

Ligia Cristea, Camelia Vlad, Carmen Luca, Adina Giuclea

Teste REZOLVATE pentru reușita la examenul de DEFINITIVARE

Limba și Literatura română și
Matematică – Metodica predării
acestora în învățământul primar

Cuprins

	Teste (pag.)	Sugestii de rezolvări (pag.)
Testul nr. I	13	66
Subiectul I		
A. Limba și Literatura română		
<i>Moara cu noroc</i> – I. Slavici:		
● <i>tema și viziunea despre lume</i>		
● <i>particularitățile nuvelei</i>		
B. Matematică		
Subiectul al II-lea		
A. Metodica predării limbii și literaturii române – <i>specificul planului de întrebări la clasa pregătitoare</i>		
B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 1.4. <i>efectuarea de adunări și scăderi în centrul 0-31, prin adăugarea/extragerea a 1-5 elemente dintr-o mulțime dată</i>		
Testul al II-lea	16	76
Subiectul I		
A. Limba și Literatura română		
<i>Ion</i> – Liviu Rebreanu – <i>tema și viziunea despre lume</i>		
B. Matematică		
Subiectul al II-lea		
A. Metodica predării limbii și literaturii române – <i>comportamentul unui ascultător/emițător, la clasa I</i>		
B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 1.4. <i>Efectuarea de adunări și scăderi, mental și în scris, în centrul 0-1 000, recurând la numărare și/sau grupare ori de câte ori este necesar</i>		
Testul al III-lea	19	84
Subiectul I		
A. Limba și Literatura română		
<i>Musca la arat</i> – Alecu Donici – <i>particularitățile unei fabule</i>		
B. Matematică		

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *formele de organizare a elevilor (ca parte din strategia didactică)*
- B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 1.6. *utilizarea unor denumiri și simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme*

Testul al IV-lea 23 91

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română

Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război – Camil Petrescu:

- evoluția relației dintre două personaje
- caracterizarea unui personaj

- B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *textul funcțional, la clasa a II-a.*
- B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 6.1. *Utilizarea unor măsuri neconvenționale pentru determinarea și compararea maselor, lungimilor și capacităților*

Testul al V-lea 26 100

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română

O scrisoare pierdută – I.L. Caragiale:

- tema și viziunea despre lume
- particularitățile unui text dramatic
- evoluția relației dintre două personaje
- caracterizarea unui personaj

- B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *modalitățile de activizare a elevilor, la clasa a II-a*
- B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 5.1. *Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente simple*

Testul al VI-lea 30 113

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii – Lucian Blaga – *tema și viziunea despre lume*

- B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *secvențe de abordare integrate, la clasa a II-a*
B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 5.1. *Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente diverse*

Testul al VII-lea 34 122

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română
Ce te legeni..., Floare albastră – M. Eminescu – tema și viziunea despre lume
B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *cerințele necesare întocmirii testelor de evaluare*
B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 2.5. *Efectuarea de înmulțiri de numere în centrul 0 – 1 000 000 când factorii au cel mult trei cifre și de împărțiri la numere de o cifră sau două*

Testul al VIII-lea 37 131

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română
Moara cu noroc – I. Slavici:
● *evoluția relației dintre două personaje*
● *caracterizarea unui personaj*
B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *specificul scrierii funcționale, la clasa a II-a*
B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 5.3 *Rezolvarea de probleme cu operațiile aritmetice studiate, în centrul 0 – 1 000 000*

Testul al IX-lea 40 139

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română
Povestea lui Harap-Alb – Ion Creangă:
● *tema și viziunea despre lume*
● *particularitățile basmului cult*
● *caracterizarea unui personaj*
B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *specificul formării câmpului auditiv (propoziție, cuvânt, silabă, sunet), la clasa I*
B. Metodica predării matematicii – *Competența specifică 1.6. Utilizarea unor denumiri și simboluri matematice (sumă, total, diferență, =, +, -) în rezolvarea și/sau compunerea de probleme*

Testul al X-lea 44 151

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română:
Testament – Tudor Arghezi – tema și viziunea despre lume
B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *specificul scrierii imaginative pe baza unui suport vizual, la clasa a II-a*
B. Metodica predării matematicii – *Competența specifică 4.1 Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete*

Testul al XI-lea 48 159

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română
M. Sadoveanu:
Fântâna dintre ploi – particularitățile povestirii
Baltagul – tema și viziunea despre lume; caracterizarea unui personaj
B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *specificul organizării colectivului de elevi*
B. Metodica predării matematicii – *Competența specifică dată, 1.3. Ordonarea numerelor în concentrul 0 – 1000, folosind poziționarea pe axa numerelor, estimări, aproximări*

Testul al XII-lea 52 170

Subiectul I

- A. Limba și Literatura română
Câinele și cățelul – Grigore Alexandrescu – particularitățile unei fabule
B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *specificul textului narativ*
B. Metodica predării matematicii – *5.1 Sortarea, clasificarea și înregistrarea prin desene și tabele a unor date din mediul cunoscut*

Testul al XIII-lea 55 177

Subiectul I

A. Limba și Literatura română

Iona – Marin Sorescu:

- *caracterizarea unui personaj*
- *tema și viziunea despre lume*

B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *specificul predării normelor limbii literare în clasele primare*
- B. Metodica predării matematicii – *1.1 Observarea unor modele/regularități din cotidian, pentru crearea de raționamente proprii*

Testul al XIV-lea 58 187

Subiectul I

A. Limba și Literatura română

Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război – Camil Petrescu:

- *tema și viziunea despre lume*
- *particularitățile unui roman*

B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *tehnica elaborării unui text scris*
- B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 2.1. *Recunoașterea numerelor naturale în centrul 0 – 1 000 000 și a fracțiilor cu numitori mai mici sau egali cu 10, respectiv egali cu 100*

Testul al XV-lea 62 197

Subiectul I

A. Limba și Literatura română

Ion – Liviu Rebreanu

- *caracterizarea unui personaj*
- *evoluția relației dintre două personaje*

B. Matematică

Subiectul al II-lea

- A. Metodica predării limbii și literaturii române – *specificul abordării integrate*
- B. Metodica predării matematicii – Competența specifică 4.2. *Operarea cu unități de măsură standardizate, folosind transformări*

TESTE

Testul I

SUBIECTUL I

(60 de puncte)

A. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ (30 de puncte)

1. Se dă textul:

Copilo, pune-ți mânilor pe genunchii mei.
Eu cred că veșnicia s'a născut la sat.
Aici orice gând e mai încet,
ca și cum nu ți-ar bate în piept
ci adânc în pământ undeva.
Aici se vindecă setea de mântuire
și dacă ți-ai sângerat picioarele
te așezi pe un podmol de lut.
Uite, e seară.
Sufletul satului fâlfâie pe lângă noi,
ca un miros sfios de iarbă tăiată,
ca o cădere de fum din streșini de pae,
ca un joc de iezi pe morminte înalte.

(Lucian Blaga, *Sufletul satului*)

**podmol* – mîl, nămol sau teren mîlos

Scrieți, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

- a) Despărțiți în silabe cuvântul **mântuire**.
- b) Transcrieți, din textul dat, un cuvânt cu diftong.
- c) Precizați sinonimul cuvântului **încet**.
- d) Alcătuiți un enunț în care cuvântul **mei** să aibă o altă valoare morfologică decât cea din textul dat.
- e) Precizați funcția sintactică a cuvintelor subliniate în textul dat: **ca un miros**.
- f) Transcrieți, din textul dat, o propoziție subordonată, precizându-i felul.
- g) Explicați, într-un text de 4-6 rânduri, semnificația versurilor:
Aici orice gând e mai încet, / ca și cum nu ți-ar bate în piept, / ci adânc în pământ undeva.
- h) Scrieți două cuvinte formate prin mijloace interne de îmbogățire a vocabularului care aparțin familiei lexicale a verbului „a se vindeca”.
- i) Alcătuiți un enunț cu alt sens al substantivului **piept** decât cel din fragmentul dat.
- j) Construiți un enunț în care un substantiv comun, selectat din penultimul vers al textului, să fie în cazul nominativ cu funcția de subiect.

2. Redactați un eseu de minimum 500 de cuvinte în care să prezentați **tema și viziunea despre lume într-un text epic aparținând lui Ioan Slavici**.

În elaborarea eseului veți avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a trei elemente de structură și de limbaj ale textului epic, semnificative pentru textul ales (de exemplu: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final etc.);
- prezentarea modului în care tema se reflectă în textul epic ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
- două trăsături care fac posibilă încadrarea textului epic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică.

Alt subiect posibil

Redactați un eseu de minimum 500 de cuvinte în care să prezentați **particularitățile unei nuvele prin referire la un text narativ aparținând lui I. Slavici (Moara cu noroc).**

În elaborarea eseului veți avea în vedere următoarele repere:

- precizarea temei nuvelei;
- prezentarea a trei elemente de structură, de construcție a discursului narativ și de limbaj ale nuvelei alese (de ex.: instanțele comunicării narative, perspectiva narativă, acțiune, momentele subiectului, conflict/conflicte, incipit, final, moduri de expunere, repere spațio-temporale, tipologia personajelor, modalități de caracterizare a lor, limbajul naratorului etc.);
- comentarea unui episod/a unei secvențe narative semnificativ(e) pentru evidențierea personajului principal din nuvela aleasă.

Notă: Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului veți primi **16 puncte**.

Pentru **redactarea** eseului veți primi **4 puncte** (*organizarea ideilor în scris, abilități de analiză și de argumentare – 1 punct; utilizarea limbii literare – 1 punct; ortografia, punctuația – 1 punct; așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea limitei de spațiu – 1 punct*).

B. MATEMATICĂ (30 de puncte)

1. Ioana desenează pe caiet numai pătrate și apoi numai triunghiuri, în total 20 de figuri geometrice și 70 de laturi. Se colorează apoi prima figură cu roșu, a doua cu verde, a treia cu albastru, și apoi iar roșu, iar verde, iar albastru, și tot așa până când termină de colorat toate figurile.

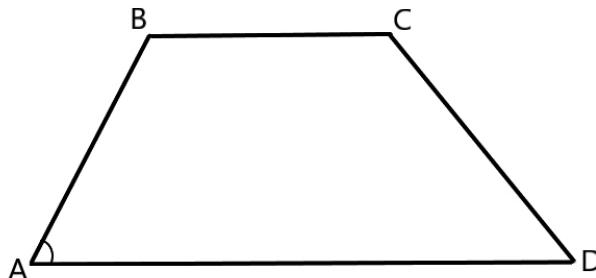
- Câte pătrate și câte triunghiuri sunt?
- Ce culoare are ultimul triunghi desenat?

2.

a) Calculați valoarea numărului $A = \left(3 + \frac{4}{3} + \frac{5}{4} + \frac{6}{5} + \frac{7}{6}\right) - \left(2 + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \frac{1}{5} + \frac{1}{6}\right)$.

b) Ordonăți crescător numerele $\frac{9}{4}$; $\frac{5}{2}$; $\frac{12}{5}$; $\frac{23}{10}$.

3. În figura de mai jos este reprezentat trapezul isoscel ABCD în care $AB = CD = 8$ cm, $AD = 16$ cm, $\angle A = 60^\circ$, $AD \parallel BC$.
- a) Demonstrați că $BC = 8$ cm.
- b) Aflați aria trapezului ABCD.

4. Dintr-o bucată de carton de forma unui pătrat cu latura de un metru se taie bucați de carton de formă dreptunghiulară cu dimensiunile de 10 cm și de 20 cm. Care este numărul maxim de dreptunghiuri ce se pot tăia?

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

A. METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE/COMUNICĂRII ÎN LIMBA ROMÂNĂ (15 PUNCTE)

Analizați, în 1-2 pagini, **specificul planului de întrebări** la clasa pregătitoare, având următoarele aspecte în vedere:

- tipuri de întrebări, structura și scopul elaborării acestuia;
- moduri de formulare și de adresare a întrebărilor;
- explicarea legăturii acestora cu povestirea ori cu descrierea, în contextul lecțiilor de comunicare în limba română, dar și cu planul de idei;
- prezentarea etapelor familiarizării elevilor cu planul de întrebări, pe baza unui text dat;
- dovedirea caracterului practic-aplicativ al unei asemenea abordări; în susținerea ideilor argumentative se poate face trimitere la lecțiile de matematică și de explorare a mediului;
- redarea, pe scurt, a două metode adecvate în scop didactic;
- menționarea a două mijloace de învățământ care pot fi de folos în numele scopului urmărit.

B. METODICA PREDĂRII MATEMATICII

Competența specifică 1.4. *Efectuarea de adunări și scăderi în concentrul 0-31, prin adăugarea/extragerea a 1-5 elemente dintr-o mulțime dată* face parte din programa școlară pentru clasa pregătitoare, *Matematică*, aprobată prin OMEN nr. 3418/2013.

- a) Indicați o metodă care facilitează realizarea competenței specifice precizate. Motivați alegerea. Evidențiați valențele formative.
- b) În baza unei sarcini de învățare, determinante în formarea/dezvoltarea competenței specifice date, formulați un obiectiv operațional și cu un item de evaluare. Folosiți un model de operaționalizare, la alegere.

REZOLVĂRI TESTE

Testul I

SUBIECTUL I

A. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

1.

a) *mân-tu-i-re*

b) *setea*

c) *domol*

d) *Ai mei* au plecat.

Ai mei – pronume posesiv

e) *ca un miros* – complement circumstanțial de mod

f) *dacă ți-ai sângerat picioarele* – propoziție subordonată condițională

g) Versurile accentuează modalitatea prin care este perceput timpul în satul românesc. Epitetul „încet” accentuează lentoarea cu care se desfășoară viața în acest spațiu. Țăranul român se află într-o legătură strânsă cu natura și, implicit, cu pământul: „adânc în pământ undeva”.

h) vindecătoare, nevindecate

i) Pentru mâine voi pregăti niște *piept* de rață la cuptor.

j) *Fumul* se ridică până la nori.

2. Redactați un eseu de minimum 500 de cuvinte în care să prezentați **tema și viziunea despre lume într-un text epic aparținând lui Ioan Slavici.**

În elaborarea eseului veți avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a trei elemente de structură și de limbaj ale textului epic, semnificative pentru textul ales (de exemplu: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final etc.);
- prezentarea modului în care tema se reflectă în textul epic ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
- două trăsături care fac posibilă încadrarea textului epic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică.

Moara cu noroc, Ioan Slavici

Opera literară „Moara cu noroc” a fost inclusă în volumul de nuvele „Novele din popor” publicat în anul 1881.

„Moara cu noroc” este o nuvelă psihologică deoarece are subiectul concentrat pe conflictul interior al personajului principal al cărui suflet este frământat atât moral, cât și spiritual. Nuvela psihologică surprinde personaje care reprezintă diverse medii sociale și care sunt animate de o dorință puternică de înnavuțire, parcurgând astfel un proces de dezumanizare. În plus, apar mijloace de investigare psihologică care analizează stările

prin care trec personajele, iar în descrierea psihologică sunt folosite monologul interior și dialogul, ca moduri de expunere, introspecția și stilul indirect liber, însoțite de notația gesticii și a mimicii. Totodată, opera se încadrează în curentul literar realism deoarece apare perspectiva narativă obiectivă prin nararea la persoana a treia, omnisciența și omniprezența naratorului, verosimilitatea și veridicitatea, dar și datorită prezentării societății ardelenesti din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea. Sunt prezente și personajele tipice reprezentative pentru o categorie socială: Ghiță reprezintă tipul cârciumarului dornic de îmbogățire, Lică este Sămădăul, dar în același timp și tâlharul, iar Pinte, jandarmul.

Titlul operei indică locul în care se desfășoară acțiunea, numele hanului sugerând șansa de îmbogățire a lui Ghiță. În „Moara cu noroc” sunt prezente mai multe teme: deumanizarea omului determinată de obsesia pentru bani, de dorința de înavuțire, dar și supratema destinului.

Ca în orice nuvelă psihologică, timpul și spațiul sunt foarte bine precizate. Cârciuma este așezată într-un loc pustiu, la o răscruce de drumuri. Descrierea inițială a spațiului anticipează deznodământul tragic: „cinci cruci stau înaintea morii”, „locurile rele”. Acțiunea se desfășoară pe parcursul unui an între două repere temporale cu valoare religioasă: de la Sfântul Gheorghe până la Paștele din anul următor.

Cizmarul Ghiță care este nemulțumit de condiția socială pe care o avea într-un sat transilvănean se hotărăște să ia în arendă hanul „Moara cu noroc” fără să țină cont de vorbele bătrânei, mama Anei. La moară apare Lică Sămădăul, cel care conducea zona. Ghiță înțelege că atât timp cât va sta acolo va depinde de Lică. De aceea, intră în afaceri necurate cu el și începe să strângă bani. În același timp, Ghiță se înstrăinează treptat de familie, dar în primul rând de soția lui, de Ana. Când este chemat ca martor, în procesul Sămădăului, care este bănuie că tâlhărise și omorase împreună cu tovarășii lui o femeie și pe copilul ei, depune mărturie falsă. Ghiță începe, însă, să aibă remușcări și îi promite jandarmului Pinte că i-l va da pe Lică. Hotărându-se să plece la Ineu după Pinte, Ghiță îl lasă la han pe Lică, folosind-o pe Ana ca momeală. La întoarcere o ucide pe Ana. Din ordinul lui Lică, Răuț îl omoară pe Ghiță și îi dă foc morii. Pentru a nu fi prins de Pinte, Lică se sinucide sfărâmându-și capul de un stejar.

Perspectiva narativă este una obiectivă. Întâmplările sunt relatate la persoana a treia de către un narator omniprezent și omniscient. Pe lângă perspectiva obiectivă a naratorului apare și tehnica punctului de vedere prin cele două intervenții simetrice ale bătrânei din incipitul („Omul să fie mulțumit cu sărăcia sa, căci, dacă-i vorba, nu bogăția, ci liniștea colibeii tale te face fericit”) și din finalul nuvelei („Așa le-a fost data!...”).

Conflictul central este unul moral, psihologic. Conflictul interior al lui Ghiță evidențiază oscilația între dorința de a rămâne om cinstit și dorința de a se îmbogăți alături de Lică. Conflictul exterior constă în înfruntarea dintre Ghiță și Lică. Fiind un om independent, Ghiță se vede nevoit să accepte colaborarea lui Lică și de aceea echilibrul interior va avea de suferit.

Stilul operei este sobru, fără podoabe, limbajul naratorului și, totodată, cel al personajelor valorificând atât limbajul regional, ardelenesc, cât și cel popular („bumbi”, „carmajin”, „pieptar”).

Prin conflictul interior și prin frământările din planul conștiinței personajelor, prin temă, prin tipologia personajelor și prin stil, opera „Moara cu noroc” de Ioan Slavici este o nuvelă psihologică de factură realistă.

Alt subiect posibil

Redactați un eseu de minimum 500 de cuvinte în care să prezentați **particularitățile unei nuvele prin referire la un text narativ aparținând lui I. Slavici (Moara cu noroc).**

În elaborarea eseului veți avea în vedere următoarele repere:

- precizarea temei nuvelei;
- prezentarea a trei elemente de structură, de construcție a discursului narativ și de limbaj ale nuvelei alese (de ex.: instanțele comunicării narrative, perspectivă narativă, acțiune, momentele subiectului, conflict/conflicte, incipit, final, moduri de expunere, repere spațio-temporale, tipologia personajelor, modalități de caracterizare a lor, limbajul naratorului etc.);
- comentarea unui episod/a unei secvențe narrative semnificativ(e) pentru evidențierea personajului principal din nuvela aleasă.

Nuvela *Moara cu noroc* este prima nuvelă realist psihologică din literatura română, inspirată din viața satului ardelean, bine cunoscută de autor, originar din Ardeal. Nuvela apare în anul 1881 în volumul „Novele din popor” și este emblematică pentru opera lui I. Slavici. În această perioadă, sub influența Războiului de Independență, chiar și lumea satului este afectată de procesul de dezumanizare, ca urmare a pătrunderii influențelor capitaliste în mediul rural și a dorinței țăranilor de îmbogățire rapidă.

Nuvela poate fi definită ca specie a genului epic în proză, cu un singur conflict și număr mic de personaje. În cadrul nuvelei, autorul insistă asupra trăsăturilor și evoluției personajelor, în detrimentul acțiunii. Cuvântul „nuvelă” provine din cuvântul „nouvelle” de origine franceză și se traduce prin „noutate”. În literatura română au mai scris nuvele M. Eminescu și I.L. Caragiale. Nuvela este o operă de mică întindere, comparativ cu romanul. Nuvela *Moara cu noroc* are 17 capitole și este redactată specific realismului, de un narator obiectiv care relatează cu veridicitate faptele atent observate, la persoana a III-a. Limbajul folosit valorifică cuvintele populare și include anumite regionalisme ardelenesti, însă autorul se concentrează pe analiza psihologică și pe conflictul interior care ruinează destinul personajului principal, aspecte pe care le exprimă în cuvinte simple, ușor de înțeles.

Tema nuvelei *Moara cu noroc* este dorința de înavuțire cu orice preț și consecințele pe care acestea le are asupra individului: pierderea echilibrului interior dintre onestitate și dorința nestăvilită de câștig, ce dă naștere unui șir de compromisuri, care afectează demnitatea umană. Este de dorit ca omul să dorească să-și îmbunătățească modul de a trăi, capacitățile intelectuale, dar nu renunțând la principiile morale și la valorile umane fundamentale. Cel care își permite încălcarea acestor principii va plăti amar nic această încumetare. În viziunea autorului, dreptatea este cea care triumfă, restabilind relațiile sociale. Autorul accentuează consecințele nefaste, trăgând un semnal de alarmă în societate prin intermediul acestei opere, pe fondul apariției relațiilor capitaliste la sate, evidențiate în nuvelă prin poziția socială a lui Lică Sămădăul.

Specific nuvelei, conflictul se desfășoară liniar și ascendant, fiecare capitol aducând elementele necesare evoluției dramatice a personajelor, fără podoabe artistice, totul fiind relatat în ordine cronologică. Adevăratul conflict este de natură socială și psihologică, alimentat de incapacitatea lui Ghiță, persoană nehotărâtă, să iasă din jocul imoral al lui Lică, pentru a trăi cu demnitate alături de familia lui. O secvență semnificativă pentru incapacitatea sa de a decide să rămână demn este discuția dintre el și Ana, după apariția lui Lică la han cu cererea de a colabora bine cu el în poziția sa de arendaș al hanului. Ghiță îi spune Anei că știe că ar fi mai bine să plece de la han decât să se implice în afacerile lui Lică, dar că nu se poate hotărî (autocaracterizare), lucru accentuat și prin caracterizarea directă a autorului „îi era greu să se oprească asupra unui gând, fie el bun, fie rău“.

Între incipitul și finalul nuvelei există o relație de simetrie, marcată de vorbele înțelepte ale batrânei. La început este prezentată viziunea ei despre viață „omul să fie mulțumit cu sărăcia sa, căci dacă e vorba, nu bogăția, ci liniștea colibeii tale te face fericit“. Trista desfășurare a evenimentelor întărește viziunea ei, „simțeam eu că nu are să iasă bine“, concluzie care marchează finalul nuvelei.

Momentele subiectului surprind evoluția personajului astfel:

Expozițiunea. Nemulțumit de condiția sa de cizmar modest, Ghiță hotărăște să ia, pentru un timp, hanul *Moara cu noroc în arendă*, denumire ironică dată de autor. Pentru un timp totul merge bine.

Intriga începe cu apariția la moară a lui Lică Sămădăul, de a cărui bunăvoință depinde prosperitatea afacerii lui Ghiță, apariție care declanșează lupta interioară dintre bine și rău.

Desfășurarea acțiunii adâncește frământările și vinovăția lui Ghiță care se îndepărtează de familia sa, pe măsură ce devine complicele lui Lică în afacerile sale necurate.

Punctul culminant are loc la Sărbătoarea Paștelui când Ghiță, ajuns pe ultima treaptă a degradării morale, își aruncă soția în brațele lui Ghiță, pentru ca, mai apoi, să o și ucidă.

Deznodământul este tragic, reflectând viziunea autorului despre viață: „după faptă, și răsplată“ (proverb). Toți cei vinovați plătesc cu viața greșelile lor, scăpând doar cei nevinovați, bătrâna și copiii care, în mod simbolic, încep o nouă viață chiar la Sărbătoarea Paștelui, plecând din locurile acelea pustii și blestemate.

Valoarea artistică a nuvelei este dată de capacitatea autorului de a crea personaje vii. Siguranța și precizia cu care au fost realizate se reflectă în fiecare episod dramatic, în analiza psihologică profundă, aspecte care fac din *Moara cu noroc* o veritabilă nuvelă realistă.

Înainte de a pleca la examen, amintește-ți:

***Moara cu noroc*, de I. Slavici**

- **Curent literar:** realism
- **Specie literară:** nuvelă psihologică
- **Tema:** dezumanizarea omului determinată de dorința de înavuțire
- **Personaje:** Ghiță, Ana, bătrâna, Lică, Pinte, Răuț

Momentele subiectului:

Expozițiunea – Ghiță închiriază hanul *Moara cu noroc*

Intriga – apariția la han a lui Lică Sămădăul care declanșează conflictul interior

Desfășurarea acțiunii – implicarea lui Ghiță în afacerile lui Lică și înstrăinarea de familie

Punctul culminant – denunțarea lui Lică și uciderea Anei

Deznodământul – toți cei vinovați plătesc greșelile săvârșite, iar cei nevinovați încep o viață nouă

Folosește informații despre text din eseuri și fii original(ă)!

Abordează cerințele în funcție de punctajul din barem!

Mult succes!

B. MATEMATICĂ

1.

a) Notăm numărul de pătrate cu x și numărul de triunghiuri cu y .

$$\begin{cases} x + y = 20 \\ 4x + 3y = 70 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 3x + 3y = 60 \\ 4x + 3y = 70 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 10 \text{ pătrate} \\ y = 10 \text{ triunghiuri} \end{cases}$$

b) Deci sunt 10 pătrate și 10 triunghiuri, colorate astfel: Roșu, Verde, Albastru, Roșu, Verde, Albastru, Roșu, Verde, Albastru, Roșu (pătrate); Verde, Albastru, Rosu, Verde, Albastru, Rosu, Verde, Albastru, Rosu, VERDE (triunghiuri).

Altă metodă: Împărțind 20 la 3 (20 este numărul de figuri geometrice și 3 este succesiunea de culori) se obține câtul 6 și restul 2. Deci ultima culoare este a doua din succesiune, adică verde.

2.

a) $a = (3 - 2) + \left(\frac{4}{3} - \frac{1}{3}\right) + \left(\frac{5}{4} - \frac{1}{4}\right) + \left(\frac{6}{5} - \frac{1}{5}\right) + \left(\frac{7}{6} - \frac{1}{6}\right) = 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5.$

b) Numerele sunt: $\frac{9}{4} = 2,25$; $\frac{5}{2} = 2,5$; $\frac{12}{5} = 2,4$; $\frac{23}{10} = 2,3.$

Deci ordinea crescătoare este: $\frac{9}{4}$; $\frac{23}{10}$; $\frac{12}{5}$; $\frac{5}{2}.$

3. Ducem perpendicularele din B și C pe AD, notăm cu E și F picioarele lor.

a) În triunghiul ABE, unghiul ABE are 30° și, folosind teorema unghiului de 30° , deducem că $AE = 4$ cm.

Analog $FD = 4$ cm, de unde reiese că $EF = 16 - (4 + 4) = 8$ cm. Deci și $BC = 8$ cm.

b) Aplicând teorema lui Pitagora în triunghiul ABE, aflăm $BE = 4\sqrt{3}$ cm și aria trapezului ABCD este

$$A = \frac{(B + b)h}{2} \Rightarrow A = \frac{(16 + 8)4\sqrt{3}}{2} = 48\sqrt{3} \text{ cm}^2.$$

4. Latura pătratului este $1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$ și cum 100 se divide și cu 10 și cu 20, înseamnă că din pătrat se confecționează 50 de dreptunghiuri, fără a se pierde carton.

SUBIECTUL al II-lea

A. METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE/COMUNICĂRII ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Spre partea practic-aplicativă facem trecerea punctând esențialul despre planul de întrebări, așa cum știm din activitatea curentă.

În opinia noastră, planul de întrebări se oglindește clar în seria de întrebări-cheie, bine cunoscută în virtutea metodei didactice numite *Explozia stelară*. Celor cinci întrebări clasice – Cine? Ce? Când? Unde? Cum? – le mai adăugăm una: De ce? (În ce scop?) Privind dincolo de ele, observăm că derivă altele precum: Cu cine? Despre cine? Cui? Cu ce? De când până când? De unde până unde?

Din punct de vedere al tipologiei lor, suntem în prezența unor întrebări preponderent deschise și directe, înclinate spre centrul de greutate al subiectului supus atenției. Acestea favorizează purtarea unui dialog care permite formularea altora – multiple și reflexive –, în cascadă. Credem așa întrucât învățătorul nu urmărește doar „trecerea” elevului prin niște puncte fixate în plan intelectual, ci și ajungerea la destinație, aceasta fiind chiar ideea principală, concludivă. La rândul său, ideea concludentă are un dublu sens: unul e orientat spre chintesenta subiectului central, iar altul, spre învățătura extrasă din conversația purtată în temeiul textului-suport, însoțită de argumente și exemple.

Structural vorbind, planul de întrebări constă într-o înșiruire logică și succesivă a unor aspecte derivate dintr-un conținut tematic concretizat în scris – în baza unui text-suport de studiat –, ori verbal, în baza unor imagini. Aspectele se reflectă în enunțuri interrogative care își caută răspunsurile potrivite cu ajutorul întrebărilor-ancoră, atent formulate și ghidate de învățător. Elevii le preiau ca atare și răspund în consecință până când realizează că au descoperit miezul subiectului, dar și ideea finală. În altă ordine de idei, planul de întrebări aduce mult cu modul de lucru cu care micii educabili au fost obișnuiți în perioada preșcolarității, când lectura după imagini era atât de uzuală. În considerarea acestei metode (re)aplicate și (re)actualizate în baza fondului de achiziții, elevii răspund la întrebările ajutătoare care vizează planul apropiat din fiecare tablou, înfățișat fie frontal – ca suport concret intuitiv –, fie mental – ca reprezentare a textului studiat. Când răspunsurile se clarifică la nivelul grupului, ei urmăresc și planurile îndepărtate, în căutarea altor informații edificatoare. În demersul investigativ al șirului de tablouri, învățătorul îi sprijină pentru a le croi drumurile printre întrebările-cheie. Le considerăm adevărate faruri ce răspândesc multă lumină împrejur.

Scopul elaborării planului de întrebări constă atât în clarificarea temei abordate și, implicit, în dez-

voltarea competenței specifice urmărite, cât și în familiarizarea elevilor cu ceea ce comportă chestionarea în sine. Nu este puțin lucru construirea unui șir de întrebări, știind că întrebarea este un instrument foarte puternic în orice dialog. (O întrebare bine formulată este artă curată.) Elevii își exersează abilitățile din spectrul cognitiv și cele din sfera comunicării receptiv-expressive.

Pentru a fi posibilă atingerea scopului propus, învățătorul trebuie să se raporteze permanent la **principiul accesibilității**. În temeiul acestuia, e limpede că întrebările adresate sunt formulate la nivelul de înțelegere al elevilor. Cu tact și răbdare, învățătorul își dirijează interlocutorii spre răspunsurile bogate în cunoștințe, ușor de asociat cu altele din fondul elementar de achiziții. Procedul de lucru nu le este deloc străin, căci așa curg și momentele dedicate (re)povestirii unor texte ori descrierii unor aspecte desprinse din acestea. Putem spune că, mental, elevii își schițează un plan simplu de idei, unul într-o fază incipientă, care îl precede pe cel scris, creionat în clasa a II-a. Este ca și cum ei își construiesc o schemă mentală pe care așază datele deosebit de importante în context. Unind punctele, ei văd drumul dintre temă și scopul său, unul (in)formativ și valoric prin prisma sensurilor/semnificațiilor urmărite.

Așa cum precizam într-un paragraf anterior, elevii sunt familiarizați cu planul de întrebări încă din vremea în care frecventau grădinița. Diferența rezidă din faptul că ei înțeleg acum mult mai bine rațiunea sarcinii de lucru. Întrebările jucăușe, adresate în cascadă, îi provoacă; le stârnesc dorința de a se antrena într-un dialog care le hrănește imaginația. Dându-le curs, ei se așază în diferite unghiuri, unghiuri din care judecă situațiile puse pe tapet. Este ca și cum ar purta mai multe pălării sau ori hainele personajelor observate sau ca și cum ar juca rolurile naratorului. (Aici intervine măiestria învățătorului, dovedită atunci când se aduce la nivelul grupului ceea ce, în teoria literară, numim „tipuri de naratori” în funcție de perspectivă.)

Să luăm, de pildă, un text care face obiectul lecției curente. Planul de întrebări se întocmește etapizat, după parcurgerea textului în lectura învățătorului sau prin mijloace multimedia de învățare. Cele cinci întrebări-cheie reprezintă structura fundamentală a planului; sunt firul roșu al conținutului. În jurul lor se alcătuiesc și întrebările corelative, menirea lor fiind să întregească imaginea de ansamblu. Suntem de părere că aceasta trebuie să rămână în mintea fiecărui copil ca o panoramă asupra căreia el poate reveni pentru a a-și consolida noțiunile analizate și corelate cu situațiile trăite și internalizate ca experiențe proprii de viață. E momentul în care învățătorul devine și moderator, și facilitator. Prezentarea etapizată a întrebărilor necesită pricepere, știind că în spatele respectivului plan este un algoritm de factură intelectuală. Fără a urma pașii prestabiliți, unanim agreeați, demersul eșuează ori se îndepărtează de scopul inițial.

Păstrăm linia și aducem în discuție planul de rezolvare a unei probleme matematice, oricât de simplă e aceasta. Îl ducem, deși, la clasa pregătitoare, planul de rezolvare se realizează oral. Esențial este ca elevii să știe ce pași trebuie să urmeze pentru a obține rezultatul corect. La fel stau lucrurile și în cadrul lecțiilor de explorare a mediului. De exemplu, ei pot înțelege mai lesne raportul dintre cauza unui fenomen și efectele lui dacă sunt atent și corespunzător dirijați spre ideile concludente și relevante. Prin urmare, vedem utilitatea planului de întrebări exersat în cursul lecțiilor de comunicare în limba română și – de ce nu? – în cadrul celor de dezvoltare personală.

Cu titlu exemplificativ, redăm două **metode** în lumina cărora planul de întrebări devine și mai accesibil:

Explozia stelară și Ciorchinele. În cadrul celei dintâi, elevii fie răspund, frontal, la întrebările-cheie – Cine? Ce? Când? Unde? Cum? De ce? –, fie, împărțiți în șase grupuri, răspund în considerarea unei întrebări. În acest din urmă caz, elevii își prezintă, frontal, ideile consemnate și dialoghează pe marginea lor sub atenta coordonare a învățătorului. Concluziile alcătuite verbal se notează una câte una – pe tablă și în caiete/fișele de lucru – în casetele care iau forma unui ciorchine. Desenul cuprinde esența situației de învățare la care au fost ei părtași. Ca **mijloace** didactice putem aminti: un set de jetoane pe care sunt tipărite întrebările-cheie, o planșă care înfățișează o stea având șase colțuri – pe fiecare fiind înscrisă o atare întrebare – și șablonul unui organizator grafic luat ca suport de lucru pentru rezolvarea sarcinilor specifice *Ciorchinei*. Privind înapoi, vedem cum și de ce metodele și mijloace de învățământ se completează în chip fericit. Acestea dinamizează colectivul și, deopotrivă, eficientizează activitatea didactică. Fără doar și poate, metodele redată aici succint își găsesc drumul spre scopul lecției ori, și mai punctual spus, spre scopul fiecărei secvențe vizate; și-l găsesc datorită planului de întrebări. Fiecare item din structura acestuia este precum o bornă ce dirijează educabilul spre alte întrebări provocatoare. Dacă „suprapune” răspunsurile descoperite, el are oportunitatea să ajungă la un nivel superior de înțelegere a subiectului tratat. E un fapt posibil, știind că planul de întrebări are valențe multiple: clarifică noțiuni/concepte și teme, formează imagini de ansamblu interconectate și scheme mentale, favorizează manifestarea abilităților de gândire critică și chiar creativă, face trimitere spre gândirea reflexivă, de-a lungul clasei I – și nu numai – înlesnește fixarea punctelor împrejurul cărora se dezvoltă anumite forme ale discursului oral (povestirea întâmplărilor trăite, repovestirea întâmplărilor auzite, descrierea unui obiect sau a unei persoane – ca parte integrantă din triada ascultare-vorbire-interacțiune), e de un real folos în aria curriculară *Matematică și științe*, îi poate da oricărei lecții nuanțele abordării interdisciplinare.

Înainte să încheiem, mai adăugăm un element de luat în seamă. Activitatea derulată pe fondul planului de întrebări poate mobiliza copiii având tulburări de limbaj, dar și copiii timorați de vorbirea liberă. Întrebările dirijate și încurajările învățătorului îi ajută să depășească tracul inerent expunerilor în public și, totodată, să își corecteze eventualele greșeli de exprimare. Așa deci, observăm cum ei exersează tehnici de comunicare și de educare a limbajului. În plus, observăm cum ei intră pe terenul metodei anchetei, una de explorare directă. De vreme ce va deprinde meșteșugul respectiv, ei se vor obișnui și cu celelalte metode de același fel: studiul de caz, observația, experimentul.

B. METODICA PREDĂRII MATEMATICII

a) Potrivit cerinței, amintim exercițiul ca metodă didactică principală. Conversația se subînțelege de la sine.

În completare, folosim aceste **mijloace de învățământ**: planșe cu numerele de la 0 la 10, de la 11 la 20 și de la 21 la 31, table magnetice, figuri geometrice magnetice – cercuri –, jetoane, boluri și nuci. Conform programei școlare, activitățile instructiv-formative pot lua asemenea forme: adăugarea și extragerea unor elemente dintr-o mulțime de obiecte, însoțind operațiile de numărare a obiectelor; adăugarea/extragerea elementelor dintr-o mulțime pentru a obține mulțimi (in)egale – a se observa locul expresiilor *tot atâtea, cu atât mai puțin/mult*; rezolvarea de exerciții de adunare și scădere cu 1-5 unități în concentrul 0-31 și verificarea operațiilor efectuate prin numărare de obiecte/prin desene. Noi ne oprim la ultimul exemplu. Pe fondul lui, o secvență din activitatea de învățare poate fi redată astfel:

Învățătorul împarte colectivul de elevi în două. O parte efectuează operații de adunare, iar cealaltă,

operații de scădere. La rândul său, fiecare grup e împărțit în perechi. Având în față table și figuri geometrice magnetice, ei răspund la întrebările învățătorului și acționează în consecință. Drept care, un elev așază pe tablă figurile în forma cerută – aferentă adunării/scăderii –, iar partenerul indică jetonul cu numărul obținut, respectiv jetonul cu simbolul matematic potrivit. Rezultatele tuturor perechilor se consemnează pe tablă. În baza lor se trece la următoarea etapă a exercițiului. Este momentul în care elevii aleși prin tragere la sorți vin în fața clasei. Ei se folosesc de două boluri și de nuci pentru a descompune numerele solicitate. Aceștia notează pe tablă fiecare posibilitate observată în baza numerelor cu care operează. Spre exemplu, descompunerea numărului 5 în toate variantele posibile: $1 + 4$, $2 + 3$, $5 + 0$ și vice versa fiecareia. La fel se procedează și cu numărul 6. (Ceea ce îl face special constă în operația $3 + 3$, în temeiul căreia elevii își reactualizează cunoștințele despre egalitate. Numărul 3 reprezintă jumătatea numărului 6. Reunind jumătățile, ei formează un întreg/un tot – în discuție, 6.) Cu gândul la operațiile vehiculate anterior, afirmăm următoarele: Elevii din clasa pregătitoare, preșcolarii de ieri, au capacitatea de a „jongla” cu acțiunile mentale dând dovadă de reversibilitate. (În anii preșcolarității, ei aveau doar puterea de gândi pe fundalul ireversibilității). Luând ca reper mulțimea de 5 elemente formată prin adunare, ei observă că pot parcurge drumul înapoi, dar prin operația inversă: cea de scădere. (Ipoteza le apare așa: Dacă $1 + 4 = 5$, atunci $5 - 4 = 1$ sau $5 - 1 = 4$.)

Cartonașele îi ajută pe micuți să perceapă diferența dintre aceste noțiuni și să opereze cu simboluri ușor de transformat în valori cantitative/numerice. Demersul e mult înlesnit de asocierea lor cu lucruri din lumea reală. Să ne gândim cât de ușor pot fi însușite numerele 1, 2 sau 5 dacă sunt desenate pe cartonașe atari elemente: Soarele sau Luna, ochii, membrele corpului uman, degetele mâinii. Suportul intuitiv și reprezentările mentale formate progresiv le favorizează procesul de învățare a operațiilor de adunare și de scădere prin numărare. Jocurile simbolice pe bază de obiecte (riglete, bețișoare, mărgeluțe, nuci ș.a.m.d.), jetoanele, imaginile sau cuvintele îi ajută mult în demersul de preschimbare a lucrurilor în ceva ce nu există în plan fizic, intangibil fiind. De exemplu, numărul 10 nu poate fi atins, însă poate fi perceput prin observarea propriilor mâini. (În acest caz, fiecare deget este un element.) Reunite, degetele formează o zece. „Transformată” în reprezentare mentală, aceasta le este de mare folos când trebuie să spună câte elemente mai sunt de adăugat într-o diagramă pentru a avea o zece întreagă sau câte trebuie să ia din aceasta pentru a avea câte li se cere. În opinia noastră, imaginea acelei zeci, fixată în minte și, implicit, pe scara numerelor, devine un punct de reper; devine un ansamblu, un întreg, un tot pe care îl ia ca atare.

În continuarea ideii de mai sus, subliniem și importanța exercițiilor de grupare a elementelor. În considerarea lor se fixează noțiunile de „mulțime” și „relație”, precum și o serie de expresii uzuale în limbajul matematic. Cu titlu exemplificativ, dacă li se cere copiilor să realizeze corespondența între elementele mulțimilor expuse pe un suport – *corespondența unu la unu* – și să facă diferite operații, este limpede că se utilizează asemenea expresii: *tot atâtea*, *mai puține/cu atât mai puțin*, *mai multe/cu atât mai mult*. Cu acestea înaintea ochilor, ei pot folosi și simbolurile matematice potrivite ($=$, $<$, $>$, $+$, $-$), dar și să rezolve calcule cu 1-5 elemente. Pe deasupra, dacă le manipulează, ei au ocazia să își consolideze și operațiile de (des)compunere a numerelor în centrul dat, în toate variantele posibile.

Reprivind rezolvările și reflectând asupra procedeelelor de lucru alături de învățător, micii școlari rea-

lizează că există corelații între următorii termeni: obiect concret – număr/cantitate/valoare numerică – cifră/semn grafic, număr – simbol, număr – element, elemente – mulțime. Ei mai realizează și rostul acestor termeni de natură logică: conjuncția (și), disjuncția (sau), negația (nu).

În încheiere, din două considerente, revenim asupra caracterului practic-aplicativ al abordării prezentate mai sus: pentru a-i marca efectele și pentru a observa frumusețea matematicii în viața de zi cu zi. Jocul în care se prind copiii are valențe formative, acestea fiind absolut necesare în cursul studierii domeniilor de conținut din programa școlară de referință. Pe cale de consecință, în timp, se va resimți și efectul asupra inteligenței logico-matematice. Aceasta se dezvoltă, negreșit, și, odată cu ea, inteligența spațial-vizuală. În acest context, amintim câteva repere spațiale: lângă, sus, jos, dreapta, stânga. În plus, copiii își exersează stilurile de învățare vizual și tactil. Rezolvând exerciții și insistând asupra terminologiei, ei își fixează mai bine aceste denumiri speciale: sumă, total, întreg, diferență. Operând cu obiecte concrete și cu simboluri intuitive, elevii creează, instinctiv, premisele raportului dintre reprezentările obiectuale și cele mentale. Acesta deschide calea spre înțelegerea reprezentărilor factuale. De acestea se vor folosi ei peste vreme, atunci când vor fi puși în situația de a rezolva sarcini din sfera tandemului abstractizare-generalizare – operații logice des întâlnite în clasele superioare.

b) Pe fondul activității de învățare prezentate în prima parte a lucrării noastre, formulăm un obiectiv și un item de evaluare.

Redăm astfel enunțul privind un posibil obiectiv operațional:

La finalul lecției, elevul va fi capabil să realizeze corespondența dintre minimum 10 cercuri de mărimi diferite, aflate în ambele mulțimi date și prezentate sub formă de diagrame pe tabla magnetică.

(Obiectivul este alcătuit după modelul lui R. Mager. Am evidențiat: comportamentul observabil, condițiile de mediu și criteriile care definesc performanța atinsă/produsul realizat.)

Itemul de evaluare corelativ se observă în enunțul următor:

Priviți cu atenție diagramele înfățișate pe tabla magnetică și cele două mulțimi de cercuri, având mărimi diferite. Apoi, puneți în corespondență cercurile din ambele mulțimi, ținând cont de mărimea fiecăruia.

(Itemul este unul obiectiv de tip pereche – de asociere între mulțimi/de punere în corespondență.)